

Archival Science, International Journal on Recorded Information, 14, 1-4(2014)

Prvi broj časopisa *Archival Science* iz 2014. započinje zahvalom novog glavnog uredništva u sastavu Karen Anderson, Gillian Oliver i Elizabeth Yakel, upućenoj Ericu Ketelaaru, jednom od pokretača i dugogodišnjih glavnih urednika časopisa koji je u prosincu 2013. napustio tu funkciju, ali i dalje ostaje uz *Archival Science* kao član šireg uredništva. U nastavku broja objavljeno je pet članaka. Jenny Bunn u članku *Questioning autonomy: an alternative perspective on the principles which govern archival description* (Propitivanje autonomije: alternativni pogled na osnovne principe arhivističkog opisa) analizira i donosi novi pogled na osnovna arhivistička načela provenijencije i prvobitnog reda, polazeći od značajki teorije sustava i sustavnog mišljenja (*systems theory, systems thinking*). Ayoung Yoon autorica je članka *End users' trust in data repositories: definition and influences on trust development* (Povjerenje krajnjih korisnika u spremišta podataka: definicija i utjecaji na razvoj povjerenja). Na temelju podataka koje je u prvoj polovici 2012. prikupila metodom polustrukturiranog intervjua od korisnika triju najvećih digitalnih repozitorija s područja društvenih znanosti u SAD-u, uključenih u mrežu Data-PASS (*Data Preservation Alliance for the Social Sciences*), analizira korisničke definicije pouzdanih digitalnih repozitorija (*Trustworthy Digital Repositories – TDRs*) i čimbenike koji kod korisnika utječu na stjecanje povjerenja u takve repozitorije.

Lawrence Dritsas i Joan Haig autori su članka *An archive of identity: the Central African Archives and Southern Rhodesian history* (Arhiv identiteta: Arhiv Srednje Afrike i povijest Južne Rodezije). Analiziraju utjecaj edicije poznate pod nazivom *Oppenheimer Series* na identitet Europljana doseljenih na područje Južne i Srednje Afrike (najvećim dijelom sjeverno od rijeke Limpopo, područje današnjih država Bocvana, Malavi, Mozambik, Zambija i Zimbabve). Riječ je o ediciji u devet svezaka koju je u razdoblju od 1943. do 1956. objavio Arhiv Srednje Afrike u suradnji s izdavačkom kućom Chatto&Windus, u kojoj su po prvi puta objavljeni dnevници, korespondencija, bilješke i karte koje dokumentiraju dolazak europskih, ponajprije britanskih istraživača, misionara i trgovaca sredinom 19. stoljeća na navedeno područje. Michael Hughes napisao je članak *Samovars and quills: the representation of bureaucracy in mid-nineteenth-century Russian literature* (Samovari i književna pera: prikaz birokracije u ruskoj književnosti sredine 19. stoljeća). Na temelju djela velikana ruske književnosti 19. stoljeća (Gogolj, Turgenjev, Tolstoj, Dostojevski i dr.) analizira društvene odnose u Ruskom Carstvu u tom razdoblju te ukazuje na potencijal te vrste pisanih izvora za istraživanje i razumijevanje prošlosti. Eric Ketelaar autor je članka *Accountability portrayed: documents on regents' group portraits in the Dutch Golden Age* (Portretirana odgovornost: dokumenti na grupnim portretima upravitelja u Nizozemsko zlatno doba). Na temelju većeg broja grupnih portreta upravitelja karitativnih udruga, popularnih u Nizozemskoj u 17. stoljeću, na kojima su na vidljivim mjestima prikazani i različiti dokumenti, analizira načine prezentacije, simboliku i potencijalna značenja arhivskih dokumenata prikazanih na umjetničkim djelima.

U drugom broju časopisa *Archival Science* iz 2014. objavljena su tri članka. Donghee Sinn i Sue Yeon Syn autorice su članka *Personal documentation on a social network site: Facebook, a collection of moments from your life? (Osobni dokumenti na društvenim mrežama: Facebook, zbirka trenutaka iz tvog života?)*. Postavljajući pitanje novih načina na koje suvremeni čovjek dokumentira svoje životne priče i promatrajući aktivnosti na Facebooku iz perspektive osobnog dokumentiranja, raspravljaju o ulozi informacijskih stručnjaka i kulturnih institucija u odnosu na novu vrstu osobnih podataka dostupnih na web-stranicama i društvenim mrežama. Paul J. Sillitoe autor je članka *Diplomatic analysis of technical drawings: developing new theory for practical application* (Diplomatička analiza tehničkih crteža: razvoj nove teorije za praktičnu primjenu). Potaknut rezultatima višegodišnjeg istraživanja tehničke dokumentacije u arhivima koji su pokazali neusklađenost između terminologije koju koriste stručnjaci čijim radom tehnička dokumentacija nastaje i terminologije arhivista prilikom kasnije obrade i opisa, polazeći od postavki diplomatičke teorije (*diplomatic theory*), nastoji kreirati praktični vodič za arhiviste koji obraduju i opisuju tehničku dokumentaciju, kako bi im tu vrstu dokumentacije učinio razumljivijom i na taj način dostupnijom kasnijim korisnicima. Dominique Daniel autorica je članka *Archival representations of immigration and ethnicity in North American history: from the ethnicization of archives to the archivization of ethnicity* (Arhivistička obrada i opis useljavanja i etniciteta u povi-

jesti Sjeverne Amerike: od etnizacije arhiva do arhiviranja etniciteta). Analizira osnovna obilježja arhiva etničkih skupina (*ethnic archives*) u SAD-u i Kanadi te različite političke, ekonomske, društvene i tehnološke čimbenike koji su kroz vrijeme utjecali na njihovo oblikovanje i razvoj.

Treći i četvrti broj časopisa *Archival Science* iz 2014. čine dvobroj, specijalno izdanje posvećeno odnosu arhiva i ljudskih prava. Dvobroj započinje nekrologom glavnog uredništva povodom smrti Terryja Cooka, istaknutog kanadskog arhivista, člana uredništva časopisa *Archival Science* od njegovog pokretanja 2000. godine. Iz predgovora gostujuće urednice Michelle Caswell, *Defining human rights archives: introduction to the special double issue on archives and human rights* (Određenje arhiva o ljudskim pravima: uvod u specijalni dvobroj o arhivima i ljudskim pravima) saznajemo da je riječ o tekstovima koji su prethodno referirani na simpoziju održanom 18. i 19. listopada 2013. na Sveučilištu u Kaliforniji, Los Angeles (UCLA), čiji je cilj bio istražiti političke, etničke, pravne, kulturne i druge izazove koji se javljaju prilikom nastanka te kasnijeg čuvanja i korištenja dokumenata koji svjedoče o kršenju ljudskih prava. Na simpoziju je okupljena grupa međunarodnih stručnjaka koji su se u svojim radovima referirali na arhivistička pitanja i praksu u različitim zemljama svijeta (Južna Afrika, Kambodža, Istočni Timor, Indonezija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Ruanda, SAD). Detaljnije informacije o samom simpoziju dostupne su na <http://uclahumanrightsarchives.wordpress.com>. Verne Harris autor je članka *Antonyms of our remembering* (Antonimi našeg sjećanja) u kojem prenosi iskustva iz programa nazvanog *Mandelini dijalozi*. Riječ je o programu koji je Zaklada Nelson Mandela, zajedno s drugim partnerima, pokrenula 2013. godine s ciljem razmjene iskustava na području društvenog memoriranja političkog nasilja, u kojem je sudjelovalo 26 aktivista, analitičara i dužnosnika iz deset zemalja (Argentina, Bosna i Hercegovina, Kambodža, Hrvatska, Njemačka, Kenija, Srbija, Južna Afrika i Urugvaj). Hariz Halilovich autor je članka *Reclaiming erased lives: archives, records and memories in post-war Bosnia and the Bosnian diaspora* (Vraćanje izbrisanih života: arhivi, dokumenti i sjećanja u poslijeratnoj Bosni i bosanska dijaspora). Autor definira istraživačka područja u vezi s uništavanjem, korištenjem i zlouporabom arhiva i dokumenata u poslijeratnoj Bosni i Hercegovini te razmatra njihove pravne, političke i etničke učinke. Prenosi i analizira iskustva ratnih udovica iseljenih i izbjeglih iz Bosne i Hercegovine u Europu, Australiju i SAD, njihova ratna sjećanja te načine rekreiranja pojedinačnih i kolektivnih identiteta uslijed ratnog uništavanja osobnih dokumenata i drugih materijalnih dokaza postojanja. Opisuje na koje načine u tome mogu pomoći suvremene biomedicinske, informatičke, komunikacijske i druge tehnologije te metoda etnografije. Anne J. Gilliland u članku *Moving past: probing the agency and affect of recordkeeping in individual and community lives in post-conflict Croatia* (Odmak od prošlosti: istraživanje utjecaja ustanova i upravljanja dokumentacijom na živote pojedinaca i društvene zajednice u poslijeratnoj Hrvatskoj) predstavlja dio rezultata svojeg višegodišnjeg istraživanja provedenog u Hrvatskoj. Na primjeru dviju vrsta dokumenata (putne isprave, isprave o vlasništvu imovine) propituje

možu li i na koji način arhivi pomoći u poslijeratnom oporavku, te ukazuje na njihovu ulogu u ostvarivanju prava i oblikovanju identiteta pojedinaca. David A. Wallace, Patricia Pasick, Zoe Berman i Ella Weber autori su članka *Stories for Hope-Rwanda: a psychological-archival collaboration to promote healing and cultural continuity through intergenerational dialogue* (Priče za Ruandu nade: suradnja psihologa i arhivista na promicanju oporavka i kulturnog kontinuiteta kroz međugeneracijski dijalog). Prezentiraju iskustva o provedbi projekta *Stories for Hope-Rwanda (SFH)* čiji je cilj bio uspostaviti i dokumentirati dijalog između različitih generacija u vezi s događajima tijekom rata i genocida u Ruandi te pratiti pozitivne učinke takvih dijaloga na društvo. Michelle Caswell autorica je članka *Toward a survivor-centered approach to records documenting human rights abuse: lessons from community archives* (Pristup dokumentima o kršenju ljudskih prava usmjeren na preživjele: pouke iz arhiva zajednica). U članku se daje teorijski okvir za upravljanje dokumentima o kršenju ljudskih prava, temeljen na pet osnovnih principa preuzetih iz diskursa arhiva zajednica: sudjelovanje, zajedničko upravljanje, višestrukost, arhivistički aktivizam i refleksivnost. Zagovara se pristup takvim dokumentima koji je usmjeren na preživjele, na način da oni trebaju imati kontrolu nad odlučivanjem o dokumentima koji govore o kršenju njihovih prava. Geoffrey Robinson autor je članka *Break the rules, save the records: human rights archives and the search for justice in East Timor* (Kršiti pravila, sačuvati dokumente: arhivi o ljudskim pravima i potraga za pravdom u Istočnom Timoru). Na primjeru postupanja s dokumentima o kršenju ljudskih prava u Istočnom Timoru postavlja pitanje na koji način različita povijesna iskustva i politički režimi utječu i uokviruju rad arhiva o ljudskim pravima. Ukazuje na potrebu aktivnije uloge arhivista koji upravljaju takvom dokumentacijom u ostvarivanju pravde za žrtve, potrebu pomaka od velikih, od strane države kontroliranih arhiva, prema više manjih arhiva s različitim upravama, te pomak od otuđenosti arhiva prema njihovom otvaranju žrtvama kršenja ljudskih prava i njihovim braniteljima. Patricia Garcia autorica je članka *Documenting and classifying labor: the effect of legal discourse on the treatment of H-2A workers* (Dokumentiranje i klasifikacija rada: utjecaj pravnog diskursa na postupanje s H-2A radnicima). Na primjeru programa privremenog zapošljavanja stranih radnika u SAD-u, pod nazivom H-2A, analizira nesrazmjer između opsežnog dokumentiranja ulaska stranih radnika u zemlju i neodgovarajućeg kasnijeg dokumentiranja njihovog zapošljavanja i rada te odnos između prava takvih radnika i onih čiji je rad odgovarajuće dokumentiran. Jarrett M. Drake autor je članka *Insurgent citizens: the manufacture of police records in post-Katrina New Orleans and its implications for human rights* (Buntovni građani: falsificiranje policijskih dokumenata u New Orleansu nakon uragana Katrina i njihov utjecaj na ljudska prava). Na primjeru slučaja neopravdane policijske pucnjave i ubojstva nenaoružanih civila u New Orleansu nekoliko dana nakon uragana Katrina (*Danziger Bridge shootings*), nakon čega je uslijedilo krivotvorenje policijskih izvještaja i podmetanje dokaza, autor promišlja o stanju ljudskih prava u SAD-u te izazovima koji su prisutni prilikom istraživanja njihovog kršenja. David Kaye u

članku *Archiving justice: conceptualizing the archives of the United Nations International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia* (Arhiviranje pravde: konceptualizacija arhiva Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju) analizira povijesni kontekst osnivanja ICTY-a, obilježja njegovog djelovanja kroz protekla dva desetljeća, ustrojavanje arhiva, te pitanja njegova čuvanja i dostupnosti nakon prestanka rada ICTY-a. Stacy Wood, Kathy Carbone, Marika Cifor, Anne Gilliland i Ricardo Punzalan autori su članka *Mobilizing records: re-framing archival description to support human rights* (Mobiliziranje dokumenata: preoblikovanje arhivističkog opisa kao potpora ljudskim pravima). Pozivaju na preispitivanje i preoblikovanje arhivske teorije, arhivističkog obrazovanja, stručnih standarda te osnovnih arhivističkih načela provenijencije i prvobitnog reda s ciljem postizanja većeg povjerenja i transparentnosti u radu arhiva te utjecaja arhiva na poboljšanje stanja na području zaštite ljudskih prava.

Nenad Bukvić